

УДК 636.2:637.52:636.083

Польовий Л.В., доктор с.-г. наук, професор
e-mail: kafedraplv@mail.ru
Добронецька В.О., кандидат с.-г. наук, доцент
Вінницький національний аграрний університет

М'ЯСНА ПРОДУКТИВНІСТЬ БИЧКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЯЛОВИЧИНИ ЗА РІЗНИХ УМОВ УТРИМАННЯ

В наукових та законодавчих актах чітко не визначені параметри віку та живої маси молодняку великої рогатої худоби при реалізації. Дослідженнями встановлено, що продовження терміну вирощування та відгодівлі надремонтних бичків до 18-ти місячного віку дозволяє раціонально використати їх генетичні задатки при безприв'язному утриманні, отримати найвищі прирости при зменшенні затрат праці, збільшення прибутків при рівні рентабельності 36,1%. Продовження терміну вирощування та відгодівлі до 18-ти місячного віку показало, що бички на прив'язі за 90 днів добавили 132,3 кг, безприв'язі – 103,4 кг. За весь період вирощування та відгодівлі бичків за прив'язного утримання приріст склав 263,0 кг (до 15-ти місячного віку) та – 395,3 кг (до 18-ти місячного віку).

Затрати кормів при безприв'язному утриманні бичків закономірно встановлені децю більші, при значно менших затратах праці. Собівартість 1 ц приросту при безприв'язному утриманні у 15-ти місячному віці досягла 419 грн, а на прив'язі – більша на 4,8. У 18-ти місячному віці перевага збільшилась до 24,8. Суттєві переваги доведені за отриманими прибутками. Так, у 15-ти місячному віці при прив'язному утриманні прибуток від однієї голови склав 424 грн, що менше безприв'язного на 32,16%, а у 18-ти місячному віці – 35,08%.

Ключові слова: бички, вік, 15-ть, 18-ть місяців, жива маса, забійний вихід, прибуток, рентабельність.

Постановка проблеми. Вчасна реалізація продукції займає відповідне місце в системі ведення сільськогосподарського виробництва. Яловичина накопичується 1,5-2 роки, а потім реалізується. Тому тут виникають відповідні складності у виборі вдалого варіанту реалізації: вік, жива маса, вгодованість, ціна і т.д. Виробничий та науковий досвід має орієнтири підвищення м'ясної продуктивності: максимальні прирости у молодому віці, генетичні задатки інтенсивності росту, тощо [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зоогігієнічні вимоги до умов утримання худоби і охорони довкілля повинні виходити на одне із перших місць, при оцінці за бальною системою експлуатації енергоощадних технологічних режимів забезпечення мікроклімату в приміщеннях для сільськогосподарських тварин [2].

Технолог повинен знати і використовувати фізіологічні і біологічні особливості тварин як систему, яка в стані переробляти корми у продукти споживання. Часто тварини виявляються не підготовленими до функціонування за умовами промислової технології.

В наявних наукових, а тим більше в законодавчих актах чітко не визначені параметри віку та живої маси молодняку великої рогатої худоби при реалізації. Тому пошуки оптимальних умов утримання худоби в одній будівлі є актуальним і потребують наукового обґрунтування і врахування інтенсивності приростів живої маси та ефективного використання кормів [3].

М'ясна продуктивність тварин знаходиться в дуже значній залежності від умов їх вирощування, годівлі, але на неї не менший вплив має спадковість. Про це свідчать дані про

значні відмінності тварин за живою масою різних порід, а значна кількість ознак успадковується по проміжному типу [4].

За матеріалами огляду літератури встановлено, що у першу чергу в умовах малих за потужністю сільськогосподарських підприємств виробництво яловичини потребує нових науково-практичних підходів, де особливе місце відводиться: системам ведення галузі скотарства, умовам годівлі та утримання, забезпечення генетичних задатків формування м'ясної продуктивності у молодняку великої рогатої худоби із врахуванням віку та живої маси при реалізації. Даний метод доцільно зосередити в умовах невеликих за потужністю сільськогосподарських підприємств при встановленні оптимальних економічно ефективних вагових кондицій при реалізації на м'ясо [5, 6].

Матеріал і методика досліджень. М'ясну продуктивність бичків української чорно-рябої молочної породи досліджували у 15-ти та 18-ти місячному віці. Для контрольного забою відібрані по 4 бички, які за живою масою були наближені до середніх показників контрольної та дослідної груп. Досліджували: передзабійну живу масу, масу парної туші, забійний вихід туші, кількість внутрішнього жиру, забійну масу (туша+ жир), забійний вихід.

Економічну ефективність виробництва яловичини від надремонтного молодняку української чорно-рябої молочної породи розраховували за Кононенко В.К. та ін. (2000) за реалізаційною живою масою, приростами за 15 або 18 місяців при прив'язному та безприв'язному утриманні, затратами кормів, затратами праці, загальними затратами на 1 голову, собівартістю 1 ц приросту, виручкою від реалізації 1 голови, виробничими витратами, прибутком, рівнем рентабельності.

Результати досліджень оброблено статистично (Патров В.С. та ін., 2000) з використаннями ПК та програми M.Excel, різницю між показниками середніх значень вважати вірогідною при $P \leq 0,05$.

Результати досліджень та їх обговорення. За матеріалами контрольного забою бичків української чорно-рябої молочної породи у 15-ти місячному віці встановлено, що маса парної туші при прив'язному утриманні 143,6 кг, що менше ніж при утриманні бичків безприв'язно на 27,8%, різниця вірогідна при $P \leq 0,001$. Забійна маса при прив'язному утриманні 158,9 це на 23,7% менше ніж при безприв'язному (табл. 1).

Таблиця 1

Показники м'ясної продуктивності забійних бичків української чорно-рябої молочної породи у 15-ти місячному віці, $n=4$, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Показник	Група	
	контроль	дослід
Передзабійна жива маса, кг	288,4±4,92	372,3±5,11***
Маса парної туші, кг	143,6±5,11	198,8±3,12***
Забійний вихід туші, %	49,8±0,26	53,4±0,52***
Внутрішній жир, кг	15,3±0,56	9,5±0,68***
Забійна маса, кг	158,9±3,58	208,3±4,32***
Забійний вихід, %	55,1±0,81	55,95±0,64

У 18-ти місячному віці було проведено ще один забій бичків української чорно-рябої молочної породи, де відбір був зроблений у бичків з контрольної та дослідної груп (табл. 2).

З даних таблиці 2 видно, що найбільшу передзабійну живу масу мали бички при утриманні безприв'язно по 6 голів у груповій клітці (475,7 кг), їх аналоги за прив'язного утримання – 420,7 кг.

Маса парної туші бичків у 18-ти місячному віці досягла 220,7 кг (контроль), а у дослідні групі більше на 23,7 відсотків.

Таблиця 2

Показники м'ясної продуктивності забійних бичків української чорно-рябої молочної породи у 18-ти місячному віці, $n=4$, $\bar{X} \pm S\bar{x}$

Показник	Група	
	контроль	дослід
Передзабійна жива маса, кг	420,7±0,73	475,7±4,33***
Маса парної туші, кг	220,7±1,28	273,0±1,94***
Забійний вихід туші, %	52,5±0,39	57,3±0,82***
Внутрішній жир, кг	21,8±1,03	11,5±1,19***
Забійна маса, кг	242,5±1,87	284,5±2,11***
Забійний вихід, %	57,6±0,48	59,8±0,90

Отже, за утримання бичків на прив'язі втрачається більше 20 відсотків маси парної туші порівняно з безприв'язним. У той же час, кількість внутрішнього жиру у бичків за прив'язного утримання досягла до 21,8 кг, що в 1,89 рази більше ніж при безприв'язному утриманні.

Ефективність виробництва – складна економічна категорія, яка показує кінцевий результат від застосування виробничих ресурсів і зазначається відношенням ефекту до ресурсів (витрат), або навпаки відношенням витрат до ефекту. Ефективність виробництва продукції скотарства визначається не тільки збільшенням даного виробництва, але й раціональним використанням тваринами умов утримання та поживних речовин (кормів) (табл. 3).

Таблиця 3

Економічна ефективність виробництва яловичини від надремонтного молодняку великої рогатої худоби у різні вікові періоди реалізації (на одну голову)

Показник	Реалізаційний вік, міс.				18-ти місячний вік порівняно з 15-ти місячним	
	15		18			
	умови утримання				при-в'язне	без-прив'язне
	при-в'язне	без-прив'язне	при-в'язне	без-прив'язне		
Реалізаційна жива маса, кг	288,4	372,3	420,7	475,7	145,7	127,8
Приріст живої маси за весь період, кг	263,0	346,6	395,3	450,0	150,3	129,8
Затрати кормів на одну голову, корм. од.	2136	2894	2993	3783	140,1	130,7
Затрати кормів на 1 кг приросту, корм.од.	8,12	8,35	7,57	8,41	93,2	100,8
Затрати праці на 1 кг приросту живої маси, люд.- год.	5,18	3,54	6,38	3,87	123,2	109,3
Загальні затрати на 1 голову праці, люд.- год	1362	1227	2522	1741	185,2	141,9
Собівартість 1 ц приросту, грн	439	419	478	383	108,9	91,4
Виручка від реалізації 1 голови, грн	1730	2234	2524	2700	145,9	120,9
Виробничі витрати, грн	1306	1609	1891	1725	144,8	107,2
Прибуток, грн	424	625	633	975	149,3	156,0
Рівень рентабельності, %	32,5	38,8	33,5	36,1	1,0	-2,7

Особливо важливо обґрунтувати доцільність продовження терміну вирощування та відгодівлі молодняку великої рогатої худоби для виробництва яловичини. Пошуки зменшення віку реалізації молодняку та підвищення приростів живої маси до значних перевитрат енергоносіїв та кормів. Це відбувається тому, що упускають біологічні можливості приростів живої маси, які закладені генетичною інформацією. Можливо штучно ці можливості збільшити шляхом вибракування відстаючих у рості тварин та зберегти кращих за приростами живої маси.

Дослідженнями встановлено, що середня реалізаційна жива маса бичків української чорно-рябої молочної породи за прив'язного утримання у 15-ти місячному віці складала 288,4 кг, а при безприв'язному більше на 83,9 кг або 29,1%.

Отримані дані дозволяють зробити наступні висновки.

Висновки. 1. Продовження терміну вирощування та відгодівлі до 18-ти місячного віку показало, що бички на прив'язі за 90 днів добавили 132,3 кг, безприв'язі – 103,4 кг. За весь період вирощування та відгодівлі бичків за прив'язного утримання приріст склав 263,0 кг (до 15-ти місячного віку) та – 395,3 кг (до 18-ти місячного віку).

2. Затрати кормів при безприв'язному утриманні бичків закономірно встановлені дещо більші, при значно менших затратах праці. Собівартість 1 ц приросту при безприв'язному утриманні у 15-ти місячному віці досягла 419 грн, а на прив'язі – більша на 4,8%. У 18-ти місячному віці перевага збільшилась до 24,8%.

3. Суттєві переваги доведені за отриманими прибутками. Так, у 15-ти місячному віці при прив'язному утриманні прибуток від однієї голови склав 424 грн, що менше безприв'язного на 32,16%, а у 18-ти місячному віці – 35,08%.

4. Продовження терміну вирощування та відгодівлі надремонтних бичків до 18-ти місячного віку дозволяє раціонально використати їх генетичні задатки при безприв'язному утриманні, отримати найвищі прирости при зменшенні затрат праці, збільшення прибутків при рівні рентабельності 36,1%.

Список використаної літератури

1. Польовий Л.В. Реконструкція телятника з виробництва яловичини за енергоощадною технологією / Л.В. Польовий, Т.Д. Романенко, О.С. Шуминовська // Науковий збірник праць ВНАУ, – Вінниця, 2010. – Вип. 5(45). – С. 107-110.
2. Захаренко М.О. Стан та перспективи гігенічних досліджень на сучасному етапі розвитку тваринництва / М.О. Захаренко, Л.В. Шевченко, В.М.Поляковський, О.С. Яремчук // Збірник наукових праць ВНАУ. – Вінниця, 2011. – Вип. 8(48). – С. 117-120.
3. Стріха Л.О. Інтенсивність росту і розвитку бичків української червоної молочної породи залежно від показників матерів / Л.О. Стріха // Новітні технології скотарства у XXI столітті: матеріали міжнародної наук.-практич. конференції (4-6 вересня 2008 р.). – Миколаїв: КП «Миколаївська обласна друкарня». – 2008. – С. 70-75.
4. Каспров Р.В. М'ясна продуктивність бугаїв породи абердин-ангус різних генотипів / Р.В. Каспров // Матеріали VII конф. молодих вчених та аспірантів ІРГТ. – К.: Аграрна наука, 2009. – С.49-50.
5. Чигринов Є.І. Економічна ефективність реконструкції комплексів по вирощуванню молодняку великої рогатої худоби на м'ясо / Є.І. Чигринов, Ю.С. Глебова // Науковий вісник Луганського національного аграрного університету. – Луганськ: Видавництво «Елтон-2», 2010. – Вин. 13. Економічні науки – С. 187-192.
6. Медведєв А.Ю. Ефективність удосконалення альтернативної технології виробництва яловичини / А.Ю. Медведєв // Науковий теоретичний збірник «Вісник ЖНАЕУ». – Житомир, 2012. – Вип. №2(33). – Т. 2. – С. 9-15.

References

1. Polevoy L.V. Rekonstruktsiia teliatnyka z vyrobnytstva yalovychyny za enerhooshchadnoiu tekhnolohiieiu / L.V. Polevoy, T.D. Romanenko, O.S. Shumynovska // Naukovyi zbirnyk prats VNAU, – Vinnytsia, 2010. – Vyp. 5(45). – S.107-110.
 2. Zakharenko M.O. Stan ta perspektyvy hihienichnykh doslidzhen na suchasnomu etapi rozvytku tvarynnytstva / M.O. Zakharenko, L.V. Shevchenko, V.M. Poliakovskiy, O.S. Yaremchuk // Zbirnyk naukovykh prats VNAU. – Vinnytsia, 2011. – Vyp. 8(48). – S. 117-120.
 3. Strikha L.O. Intensyvnist rostu i rozvytku bychkiv ukrainskoi chervonoii molochnoi porody zalezho vid pokaznykiv materiv / L.O. Strikha // Novitni tekhnolohii skotarstva u KhKhI stolitti: materialy mizhnarodnoi nauk.-praktych. konferentsii (4-6 veresnia 2008 r.). – Mykolaiv: KP «Mykolaivska oblasna drukarnia». – 2008. – S. 70-75.
 4. Kasprov R.V. Miasna produktyvnist buhaiv porody aberdyn-anhus riznykh henotypiv / R.V. Kasprov // Materialy VII konf. molodykh vchenykh ta aspirantiv IRHT. – K.: Ahrarna nauka, 2009. – S.49-50.
 5. Chyhrynov Y.I. Ekonomichna efektyvnist rekonstruktsii kompleksiv po vyroshchuvanniu molodniaku velykoi rohatoi khudoby na miaso / Ye.I. Chyhrynov, Yu.S. Hliebova // Naukovyi visnyk Luhanskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. – Luhansk: Vydavnytstvo «Elton-2», 2010. – Vyn. 13. Ekonomichni nauky – S.187-192.
 6. Medvedev A.Y. Efektyvnist udoskonalennia alternatyvnoi tekhnolohii vyrobnytstva yalovychyny / A.Iu. Medvedev // Naukovyi teoretychnyi zbirnyk «Visnyk ZhNAEU». Zhytomyr, 2012. – Vyp. №2(33). –Т. 2. – S. 9-15.
-

УДК : 636.2:637.52:636.083

Полевой Л.В., доктор с.-х. наук, профессор

e-mail: kafedraplv@mail.ru

Добронецкая В.А., кандидат с.-х. наук, доцент

Винницкий национальный аграрный университет

МЯСНАЯ ПРОДУКТИВНОСТЬ БЫЧКОВ УКРАИНСКОЙ ЧОРНО-ПЕСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ И ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ПРОИЗВОДСТВА ГОВЯДИНЫ В РАЗЛИЧНЫХ УСЛОВИЯХ СОДЕРЖАНИЯ

В научных и законодательных актах четко не установлены параметры возраста и живой массы молодняка крупного рогатого скота при реализации. Экспериментами установлено, что продление срока выращивания и откорма сверхремонтных бычков до 18-ти месячного возраста позволяет рационально использовать их генетические задатки при беспривязном содержании, получить высокие приросты при уменьшении затрат труда, увеличении прибыли при уровне рентабельности 36,1%. Продолжение срока выращивания и откорма до 18-ти месячного возраста показало, что бычки на привязи до 90 дней прибавили 132,3 кг, беспривязи – 103,4 кг. За весь период выращивания и откорма бычков при привязном содержании прирост составил 263,0 кг (к 15-ти месячному возрасту) и – 395,3 кг (к 18-ти месячному возрасту).

Затраты кормов при беспривязном содержании бычков установлены больше, при значительно меньших затратах труда. Себестоимость 1 ц прироста при беспривязном содержании в 15-ти месячном возрасте достигла 419 грн, а при привязном – больше на 4,8%.

В 18-ти місячному візді переваги збільшилися до 24,8%. Существенные переваги підтвержені отриманою прибутком. Так, у 15-ти місячному візді при прив'язному утриманні прибуток від однієї голови складала 424 грн, що менше безприв'язного – на 32,16%, а в 18-ти місячному – 35,08%.

Ключевые слова: бычки, возраст, 15-ть, 18-ть місяців, жива маса, забійний вихід, прибуток, рентабельність

UCC 636.2:637.52:636.083

Polevoy L.V., doctor of agricultural sciences, professor
e-mail: kafedraplv@mail.ru

Dobronetska V.O., candidate of agricultural sciences, associate professor
Vinnitsia national agrarian university

***MEAT PRODUCTIVITY OF BULLS OF UKRAINIAN BLACK AND WHITE DAIRY BREED
AND ECONOMIC EFFICIENCY OF BEEF PRODUCTION UNDER DIFFERENT
CONDITIONS OF MANAGEMENT***

There are not strict standards of age and live weight of young cattle for realization at scientific works and laws. It was researched that extend the growing and fattening period of bulls to 18 months gives an opportunity for rational usage of their genetic potentialities if they are kept free, get the highest growth increases with reduced labor costs, increased profits if the profitability is 36.1%. The extend the growing period of bulls to 18 months had such results: tied bulls has grown by 132.3 kg, untied bulls has grown by 103.4 kg during 90 days. During the researched period the growth was 263.0 kg (by 15 months age) and 395.3 kg (by 18 months age).

The number of feeds is larger and the labor costs are lower when the bulls are untied. The cost of 100 kg of growth is 419 hryvnias when bulls are untied and are kept for 15 months; when the bulls are tied the growth is higher by 4.8%. When the bulls are 18 months old the growth is higher by 24.8%. The advantages are also proved by profit. The profit from one tied head of cattle was 424 hryvnias, it was lower by 32.16% than of untied head for the age of 15 months; when the bulls were 18 months the profit was higher by 35.08%.

Keywords: bulls, age, 15 months, 18 months, live weight, slaughter output, income, profitability

*Рецензент: Яремчук О.С., доктор с.-г. наук, професор
Вінницький національний аграрний університет*